



EUROPOS KOMISIJA

Briuselis, 2011.5.3  
KOM(2011) 244 galutinis

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS  
EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ  
KOMITETUI**

**Biologinė įvairovė – mūsų gyvybės draudimas ir gamtinis turtas. ES biologinės įvairovės  
strategija iki 2020 m.**

{SEK(2011) 540 galutinis}

{SEK(2011) 541 galutinis}

## 1. ĮVADAS

Biologinė įvairovė — išskirtinė mus supančių ekosistemų, rūšių ir genų įvairovė — tai mūsų gyvybės draudimas, maisto, gėlo vandens bei tyro oro šaltinis; ji suteikia prieglobstį ir vaistus, švelnina stichinių nelaimių padarinius, padeda kovoti su ligomis ir kenkėjais, reguliuoti klimatą. Be to, biologinė įvairovė yra mūsų gamtinis turtas, ekosistemų funkcijų, kuriomis grindžiama mūsų ekonomika, šaltinis. Dėl biologinės įvairovės būklės blogėjimo ir biologinės įvairovės nykimo kyla pavojus šių funkcijų teikimui: prarandame rūšis ir buveines, gamtos mums teikiamus turtais ir su ja susijusias darbo vietas, keliame pavojų savo gerovei. Dėl šių priežasčių biologinės įvairovės nykimas, kaip ir klimato kaita, yra didžiausia pasaulinio masto grėsmė aplinkai, ir šie abu reiškiniai yra labai glaudžiai susiję. Nors biologinė įvairovė labai padeda švelninti klimato kaitos padarinius ir prisitaikyti prie klimato kaitos, siekiant sustabdyti biologinės įvairovės nykimą, taip pat svarbu pasiekti, kad klimatas neatšiltų daugiau kaip dviem laipsniais, ir taikyti tinkamas prisitaikymo prie klimato kaitos priemonės, kurios sumažintų neišvengiamų klimato kaitos padarinių poveikį.

Dabartinė rūšių nykimo sparta neturi precedento. Rūšių nykimo, kurį daugiausia lemia žmogaus veikla, tempas nuo 100 iki 1000 kartų viršija natūralų nykimo tempą: remiantis FAO duomenimis, 60 % pasaulio ekosistemų būklė suprastėjo arba tos ekosistemos naudojamos nedarniai; 75 % žuvų išteklių yra pereikvojami arba gerokai sumažėję; nuo 1990 m. visame pasaulyje išnyko 75 % genetinės pasėlių įvairovės. Apskaičiuota, kad kiekvienais metais iškertama 13 mln. hektarų atogrąžų miškų<sup>1</sup>, o 20 % pasaulio atogrąžų koralinių rifų jau išnyko, ir, jei klimato kaita nebus sumažinta, iki 2050 m. 95 % šių koralinių rifų grės išnykimas arba bus padaryta didelė žala<sup>2</sup>.

Tik 17 % Europos Sąjungos buveinių ir rūšių ir 11 % pagrindinių ekosistemų, saugomų pagal ES teisės aktus, būklė yra palanki<sup>3</sup>, nors ir imtasi veiksnių biologinės įvairovės nykimui sustabdyti, visų pirma nuo 2001 m., kai buvo nustatytas ES 2010 metų biologinės įvairovės srities tikslas. Šių veiksnių naudą atsvėrė nuolatinis ir vis didėjantis neigiamas poveikis Europos biologinei įvairovei: žemėnaudos pokyčiai, biologinės įvairovės ir jos sudedamųjų dalių pereikvojimas, invazinių svetimų rūšių skvarba, tarša ir klimato kaita, kurios išliko tokio paties masto ar net padidėjo. Netiesioginiai veiksniai, pavyzdžiui, gyventojų skaičiaus didėjimas, prastos žinios apie biologinę įvairovę ir faktas, kad ji biologinės įvairovės ekonominę vertę neatsižvelgiama priimant sprendimus, taip pat daro didelį neigiamą poveikį biologinei įvairovei.

Aptariama strategija siekiama sustabdyti biologinės įvairovės nykimą ir paspartinti ES perėjimą prie tausiai išteklius naudojančios ekologiškos ekonomikos. Ji įtraukta į strategiją „Europa 2020“<sup>4</sup>, visų pirma į pavyzdinę iniciatyvą „Tausiai išteklius naudojanti Europa“<sup>5</sup>.

---

<sup>1</sup> FAO, 2010 m.

<sup>2</sup> *Reefs at Risk Revisited*, World Resources Institute, 2011 m.

<sup>3</sup> <http://www.eea.europa.eu/publications/eu-2010-biodiversity-baseline/>.

<sup>4</sup> COM(2010) 2020.

<sup>5</sup> COM(2011) 21.

## 2. NAUJAS ES BIOLOGINĖS ĮVAIROVĖS POLITIKOS PAGRINDAS

### 2.1. DVIGUBI ĮGALIOJIMAI IMTIS VEIKSMŲ

#### *ES įgaliojimai*

2010 m. kovo mėn. ES vadovai pripažino, kad 2010 metų biologinės įvairovės srities tikslas nebus įvykdytas, nors ir buvo pasiekta didelių laimėjimų, pavyzdžiui, sukurtas didžiausias pasaulyje saugomų teritorijų tinklas *Natura 2000*. Todėl jie patvirtino ilgalaikę viziją ir plataus užmojo pagrindinį tikslą, kurį Komisija pasiūlė savo komunikate „ES biologinės įvairovės srities tikslo ir vizijos po 2010 m. pasirinktys“<sup>6</sup>.

#### **2050 metų vizija**

*Iki 2050 m. Europos Sąjungos biologinė įvairovė ir jos teikiamos ekosistemų funkcijos – jos gamtos turtas – bus apsaugotos, įvertintos ir tinkamai atkurtos dėl biologinės įvairovės vertingumo ir jos svarbaus indėlio į žmonių gerovę bei ekonominę klestėjimą, siekiant išvengti pražūtingų pokyčių dėl biologinės įvairovės nykimo.*

#### **Pagrindinis 2020 metų tikslas**

*Iki 2020 m. sustabdyti ES biologinės įvairovės nykimą bei ekosistemų funkcijų blogėjimą ir jas kuo labiau atkurti, kartu intensyvinant Europos Sąjungos veiksmus siekiant užkirsti kelią visuotiniam biologinės įvairovės nykimui.*

#### *Pasaulinis įgaliojimas*

Per dešimtąją Biologinės įvairovės konvencijos susitariančiųjų šalių konferenciją, surengtą 2010 m. Nagojoje, patvirtintas 2011–2020 m. pasaulinis strateginis biologinės įvairovės išsaugojimo planas<sup>7</sup>, Nagojos protokolas dėl galimybės naudotis genetiniais ištekliais ir sąžiningo bei teisingo pasidalijimo nauda, gaunama juos naudojant (ABS protokolas, angl. *Access and Benefit Sharing (ABS) Protocol*)<sup>8</sup>, ir išteklių sutelkimo pasaulinei įvairovei išsaugoti strategija.

ES 2020 metų biologinės įvairovės srities strategija atitinka abu įgaliojimus ir nukreipia ES teisingu keliu, kad ji pasiektų pačios nustatytus biologinės įvairovės srities tikslus ir įvykdytų savo pasaulinio masto įsipareigojimus.

### 2.2. ĮVAIRIOPA MŪŠŲ GAMTOS TURTŲ VERTINIMO NAUDA

ES 2020 metų biologinės įvairovės srities tikslas grindžiamas pripažintu faktu, kad biologinė įvairovė ir jos teikiamos funkcijos ne tik savaimė vertingos, bet dar turi didelę ekonominę vertę, į kurią retai atsižvelgiama rinkose. Kadangi negalima nustatyti biologinės įvairovės kainos, ir visuomenė biologinės įvairovės neapskaito, dažnai pirmenybė teikiama ne

<sup>6</sup> COM(2010) 4.

<sup>7</sup> 2011–2020 m. pasauliniame strateginiame plane nustatyta 2050 metų vizija, 2020 metų misija ir 20 tikslų.

<sup>8</sup> 2011 m. vasario 11 d. Tarybai Komisija pateikė Tarybos sprendimo dėl Nagojos protokolo pasirašymo Europos Sąjungos vardu pasiūlymą.

biologinei įvairovei, o kitiems gamtos naudojimo tikslams. Komisijos finansuojamame tarptautiniame projekte „Ekosistemų ir biologinės įvairovės ekonomika“ (angl. *The Economics of Ecosystems and Biodiversity*) rekomenduojama į ekonominę biologinės įvairovės vertę atsižvelgti priimant sprendimus ir įtraukti ją į apskaitos bei ataskaitų teikimo sistemas<sup>9</sup>. Nagojoje ši rekomendacija įtraukta į pasaulinio masto tikslą ir yra vienas iš kelių pagrindinių dabartinės strategijos veiksmų.

Nors biologinės įvairovės nykimui stabdyti skirta veikla susijusi su išlaidomis<sup>10</sup>, pats biologinės įvairovės praradimas daug kainuoja visai visuomenei, ypač ūkio subjektams, veikiantiems sektoriuose, kurie tiesiogiai priklauso nuo ekosistemų funkcijų. Pavyzdžiui, apskaičiuota, kad vabzdžių atliekamo apdulkinimo ekonominė vertė ES yra 15 mlrd. EUR per metus<sup>11</sup>. Jei bitės ir kiti apdulkinantys vabzdžiai nyks ir toliau<sup>12</sup>, Europos ūkininkai ir žemės ūkio pramonės sektorius gali patirti skaudžių padarinių<sup>13</sup>. Privatusis sektorius vis aiškiau suvokia šį pavojų. Daugelis Europos ir kitų pasaulio įmonių atlieka savo priklausomybės nuo biologinės įvairovės vertinimus ir įtraukia tausaus gamtos išteklių naudojimo tikslus į savo vidaus strategijas<sup>14</sup>.

Tinkamai įvertinus gamtos potencialą bus galima lengviau siekti ES strateginių tikslų:

- *Tausiau išteklius naudojanti ekonomika.* ES ekologinis pėdsakas šiuo metu du kartus viršija jos biologinį pajėgumą<sup>15</sup>. Saugodama savo gamtos išteklius, gerindama jų būklę ir tausiai juos naudodama ES gali padidinti išteklių naudojimo savo ekonomikos reikmėms veiksmingumą ir sumažinti savo priklausomybę nuo gamtos išteklių, esančių už Europos ribų.
- *Klimato pokyčiams atsparesnė, mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomika.* Ekosistemomis grindžiami klimato kaitos padarinių švelninimo ir prisitaikymo prie klimato kaitos metodai gali padėti atrasti rentabilių alternatyvų technologiniams sprendimams ir kartu padėti ne tik išsaugoti biologinę įvairovę, bet ir suteikti kitokios įvairiopos naudos.
- *Pirmavimas mokslinių tyrimų ir inovacijų srityje.* Daugelio taikomųjų mokslų sričių pažanga priklauso nuo ilgalaikio gamtos turtų prieinamumo ir įvairovės. Pavyzdžiui, genetinė įvairovė yra pagrindinis medicinos ir kosmetikos pramonės inovacijų šaltinis, o inovacijų, susijusių su ekosistemų atkūrimu ir žaliaja infrastruktūra<sup>16</sup>, galimybės beveik neišnaudotos.
- *Nauji įgūdžiai, darbo vietos ir verslo galimybės.* Su gamta susijusios inovacijos, ekosistemų atkūrimo ir biologinės įvairovės išsaugojimo veikla gali tapti naujų įgūdžių, darbo vietų ir verslo galimybių šaltiniu. Tyrime „Ekosistemų ir biologinės įvairovės

---

<sup>9</sup> <http://www.teebweb.org/>

<sup>10</sup> Kaip nurodyta pridedamame Komisijos tarnybų darbiniam dokumente.

<sup>11</sup> *Gallai et al*, 2009 m.

<sup>12</sup> Nuo 1990 m. pievų drugelių populiacija sumažėjo daugiau kaip 70 %.

<sup>13</sup> Apskaičiuota, kad daugiau kaip 80 % ES pasėlių bent iš dalies turi apdulinti vabzdžiai (*Bee Mortality and Bee Surveillance in Europe*, 2009 m.)

<sup>14</sup> *State of Green Business 2011*, „GreenBiz Group“.

<sup>15</sup> <http://www.eea.europa.eu/data-and-maps/indicators/ecological-footprint-of-european-countries/>.

<sup>16</sup> Kaip aprašyta komunikatuose COM(2009) 147 galutinis ir COM(2011) 17 galutinis.

ekonomika“ apskaičiuota, kad iki 2050 m. pasaulinio verslo, susijusio su investavimu į biologinę įvairovę, vertė galėtų būti 2–6 trilijonai JAV dolerių.

### 2.3. BIOLOGINĖS ĮVAIROVĖS ŽINIŲ KAUPIMAS

Siekiant pagrįsti politiką naujausiais moksliniais duomenimis ir informacija, sukaupta gerokai daugiau biologinės įvairovės žinių. Dabar šias žinias reikia suderinti su 2020 metų politikos sistema.

Komisija, bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis ir Europos aplinkos agentūra, sieks iki 2012 m. parengti integruotą stebėsenos, vertinimo ir strategijos įgyvendinimo pažangos ataskaitų teikimo sistemą. Nacionaliniai, ES ir tarptautiniai stebėsenos, ataskaitų teikimo ir peržiūros įpareigojimai bus patobulinti ir supaprastinti, siekiant kuo labiau juos suderinti su kituose aplinkos teisės aktuose, pavyzdžiui, Vandens pagrindų direktyvoje, nustatytais reikalavimais. Pamatiniai 2010 metų ES biologinės įvairovės rodikliai ir atnaujinti ES biologinės įvairovės rodikliai<sup>17</sup> bus pagrindinės sudedamosios šios sistemos dalys. Ta sistema taip pat bus grindžiama kitais duomenimis ir informacija, pavyzdžiui, duomenimis, gautais per Bendrąją aplinkos informacijos sistemą ir Pasaulinę aplinkos ir saugumo stebėsenos sistemą, Europos miškų duomenų centrą ir Statistinių duomenų apie žemės dangą ir žemės naudojimą rinkimo sistemą (LUCAS, angl. *Land Use Cover Area Frame Survey*). Europos biologinės įvairovės informacinės sistemos (BISE, angl. *Biodiversity Information System for Europe*) portalas bus pagrindinė keitimosi duomenimis ir informacija priemonė.

Aptariamoje strategijoje numatyta konkrečių veiksmų, kaip pagerinti stebėseną ir ataskaitų teikimą. Įtraukus biologinės įvairovės stebėsenos ir ataskaitų teikimo reikalavimus į su gamta susijusius ES teisės aktus, bendrąją žemės ūkio politiką, bendrąją žuvininkystės politiką ir, kiek įmanoma, į sanglaudos politiką, bus galima išmatuoti šių sričių politikos poveikį biologinei įvairovei.

Komisija ir toliau stengsis užpildyti pagrindines mokslinių tyrimų spragas, pavyzdžiui, ji sudarys Europos ekosistemų funkcijų žemėlapius ir įvertins ekosistemų funkcijas – tai padės pagerinti mūsų žinias apie biologinės įvairovės ir klimato kaitos ryšį, taip pat žinias apie tai, kaip dirvožemio biologinė įvairovė padeda teikti pagrindines ekosistemų funkcijas, pavyzdžiui, anglies dioksido sekvestraciją ir maisto tiekimą. Finansuojant mokslinius tyrimus pagal naująją bendrąją strateginę sistemą būtų galima dar geriau užpildyti nustatytas žinių spragas ir padėti įgyvendinti politiką.

Galiausiai ES ir toliau aktyviai dalyvaus plėtojant naują tarpvyriausybines mokslo bendruomenės ir politikos kūrėjų bendradarbiavimo biologinės įvairovės ir ekosistemų funkcijų klausimais platformą (ipBes, angl. *Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services*), visų pirma ES padės atlikti regioninius vertinimus, kuriems gali reikėti ES lygmens mechanizmų, kad būtų sustiprinti mokslo bendruomenės ir politikos kūrėjų ryšiai.

---

<sup>17</sup> <http://biodiversity.europa.eu/topics/sebi-indicators>. Kiti susiję rodikliai — tai ES darbus vystymosi ir agrarinės aplinkosaugos rodikliai.

### 3. KITO DEŠIMTMEČIO VEIKSMŲ PROGRAMA

2020 metų biologinės įvairovės strategijos tikslai apima šešis tarpusavyje susijusius ir vienas kitą papildančius tikslus, kurie atitinka pagrindinio 2020 metų siekio tikslus. Jie visi padės stabdyti biologinės įvairovės nykimą ir ekosistemų funkcijų būklės blogėjimą. Kiekvienu iš jų bus siekiama išspręsti konkrečią problemą: apsaugoti bei atkurti biologinę įvairovę ir susijusias ekosistemų funkcijas (1 ir 2 tikslai), padidinti teigiamą žemės ūkio ir miškų ūkio indėlį, mažinti pagrindinius pavojus ES biologinei įvairovei (3, 4 ir 5 tikslai) ir didinti ES indėlį į pasaulio biologinės įvairovės išsaugojimą (6 tikslas). Kiekvienas tikslas suskirstytas į veiksmus, skirtus konkrečiai su tikslu susijusiai problemai spręsti. Konkretūs veiksmai nurodyti šio komunikato priede. Prireikus bus atliekamas tolesnis šių veiksmų poveikio vertinimas<sup>18</sup>.

#### 3.1. GAMTOS IŠSAUGOJIMAS IR ATKŪRIMAS

Siekiant neleisti toliau nykti ES biologinei įvairovei ir ją atkurti, labai svarbu įgyvendinti visus Paukščių direktyvoje ir Buveinių direktyvoje nustatytus reikalavimus (t. y. užtikrinti palankią visų Europos svarbos buveinių ir rūšių apsaugos būklę ir tinkamo dydžio laukinėje gamtoje gyvenančių laukinių paukščių rūšių populiaciją). Nustačius kiekybinį tikslą ir jo pasiekimo terminą, direktyvos ir jose nustatyti tikslai bus įgyvendinami sparčiau.

##### 1 tikslas

*Sustabdyti visų rūšių ir buveinių, kurioms taikomi ES gamtos srities teisės aktai, būklės blogėjimą ir pasiekti pastebimą ir išmatuojamą jų būklės pagerėjimą, kad, palyginti su dabartiniais vertinimais, iki 2020 m.: i) 100 % daugiau buveinių ir 50 % daugiau rūšių, įvertintų pagal Buveinių direktyvą, būtų geresnės apsaugos būklės; ir ii) 50 % daugiau rūšių, įvertintų pagal Paukščių direktyvą, būtų stabilios arba geresnės būklės.*

#### 3.2. EKOSISTEMŲ IR JŲ FUNKCIJŲ ESAMOS BŪKLĖS IŠLAIKYMAS IR JOS GERINIMAS

Daugelio ES ekosistemų ir jų funkcijų būklė pablogėjo – daugiausia dėl žemės plotų išskaidymo. Beveik 30 % ES teritorijos sudaro vidutiniškai ir itin smarkiai išskaidyti žemės plotai. 2 tikslas visų pirma susijęs su ekosistemų funkcijų esamos būklės išlaikymu, tos būklės gerinimu ir nualintų ekosistemų atkūrimu, įtraukiant žaliają infrastruktūrą į teritorijų planavimą. Tokia veikla bus siekiama ES darnaus vystymosi tikslų<sup>19</sup>, švelninami klimato kaitos padariniai, geriau prisitaikoma prie klimato kaitos ir kartu skatinama ekonominė, teritorinė ir socialinė sanglauda, saugomas ES kultūrinis paveldas. Be to, pagerės ekosistemų funkcinis sujungimas *Natura 2000* teritorijų viduje, tarp tų teritorijų ir kaimo vietovėse. Į 2 tikslą įtrauktas pasaulinis tikslas, dėl kurio Nagijoje susitarė ES valstybės narės ir ES – iki 2020 m. atkurti 15 % nualintų ekosistemų.

##### 2 tikslas

*Iki 2020 m., įdiegus žaliają infrastruktūrą ir atkūrus bent 15 % nualintų ekosistemų, esama ekosistemų ir jų funkcijų būklė bus išlaikyta ir pagerinta.*

<sup>18</sup> Galimas tikslų ir priemonių poveikis įvertintas Komisijos tarnybų darbiniam dokumente. Šio dokumento 81 ir 82 psl. taip pat išvardyti veiksmai, kurių poveikį numatyta įvertinti.

<sup>19</sup> COM(2011) 17.

### 3.3. TVARAUS ŽEMĖS ŪKIO, MIŠKININKYSTĖS IR ŽUVININKYSTĖS PLĖTOJIMAS

ES jau ėmėsi priemonių, kad įtrauktų biologinę įvairovę į kitų sričių politikos rengimą ir įgyvendinimą. Tačiau, atsižvelgiant į biologinės įvairovės ir ekosistemų funkcijų naudą daugeliui sektorių, šių priemonių dar nepakanka. Aptariama strategija siekiama užtikrinti, kad, rengiant pagrindinių sektorių politiką, būtų labiau atsižvelgiama į biologinės įvairovės klausimus – strategijoje numatyti tikslai ir veiksmai, kuriais siekiama padidinti teigiamą žemės ūkio, miškininkystės ir žuvininkystės sektorių indėlį į biologinės įvairovės išsaugojimą ir tausų naudojimą<sup>20</sup>.

Žemės ūkio srityje pagal bendrąją žemės ūkio politiką jau taikomos priemonės padės siekti šio tikslo ir 1 bei 2 tikslų. Kai ateityje bus pertvarkoma bendroji žemės ūkio politika bei bendroji žuvininkystės politika ir įgyvendinama nauja daugiametė finansinė programa, bus galima užtikrinti geresnę biologinės įvairovės apsaugos tikslų ir minėtų bei kitų politikos krypčių tikslų sinergiją, taip pat kuo labiau padidinti tų tikslų suderinamumą.

#### 3\* tikslas

*A) Žemės ūkis. Siekiant išsaugoti biologinę įvairovę ir pasiekti išmatuojamą rūšių ir buveinių, kurios yra priklausomos nuo žemės ūkio arba kurioms jis daro poveikį, apsaugos būklės ir ekosistemų funkcijų teikimo pagerėjimą(\*), palyginti su 2010 metų ES pamatiniais rodikliais, ir taip užtikrinti tvaresnę valdymą, iki 2020 m. kuo labiau padidinti žemės ūkio reikmėms skirtus ganyklų, ariamosios žemės ir daugiamečiais pasėliais apsėtus plotus, kuriems pagal bendrąją žemės ūkio politiką taikomos su biologine įvairove susijusios priemonės.*

*B) Miškai. Kad būtų pasiektas išmatuojamas rūšių ir buveinių, kurios yra priklausomos nuo miškų ūkio arba kurioms jis daro poveikį, apsaugos būklės ir susijusių ekosistemų funkcijų teikimo pagerėjimas(\*), palyginti su 2010 metų ES pamatiniais rodikliais, iki 2020 m. užtikrinti, kad visiems valstybei priklausantiems miškams ir tam tikrą dydį\*\* (kurį savo kaimo plėtros programose turi nustatyti valstybės narės arba regionai) viršijančioms miško valdoms, finansuojamoms pagal ES kaimo plėtros politiką, būtų taikomi tvarios miškotvarkos strategija<sup>21</sup> atitinkantys miškotvarkos planai arba lygiavertės priemonės.*

(\*) Vertinant abiejų tikslų įgyvendinimo pažangą, pagerėjimas turi būti vertinamas atsižvelgiant į 1 tikslu nustatytus kiekybinius ES svarbos rūšių ir buveinių apsaugos būklės gerėjimo rodiklius ir į 2 tikslu nustatytus kiekybinius nualintų ekosistemų atkūrimo rodiklius.

(\*\*) Mažoms miško valdoms valstybės narės gali numatyti papildomas priemones, kuriomis būtų skatinama taikyti tvarios miškotvarkos strategiją atitinkančius miškotvarkos planus arba lygiavertes priemones.

#### 4 tikslas

<sup>20</sup> Žemės ūkio paskirties žemė ir miškai apima 72 % ES sausumos ploto. Išlaikyti esamą miškų biologinės įvairovės būklę ir ją gerinti yra tikslas, nurodytas 2006 metų miškams skirtame ES veiksmų plane (COM(2006) 302).

<sup>21</sup> Kaip apibrėžta SEC(2006) 748.

*Žuvininkystė. Iki 2015 m. pasiekti didžiausią tausią žvejybą užtikrinantį sužvejotų žuvų kiekį<sup>22</sup>. Kad iki 2020 m. būtų užtikrinta gera aplinkos būklė, kaip reikalaujama Jūrų strategijos pagrindų direktyvoje, užtikrinti sveikiems ištekliams būdingą pasiskirstymą pagal amžių ir dydį, taikant tokį žuvininkystės valdymą, kad kitiems ištekliams, rūšims ir ekosistemoms nebūtų daromas didelis neigiamas poveikis.*

### **3.4. KOVA SU INVAZINĖMIS SVETIMOMIS RŪŠIMIS**

Invazinės svetimos rūšys kelia didžiulę grėsmę ES biologinei įvairovei, ir tikėtina, kad ši grėsmė ateityje tik didės, jei visais lygmenimis nebus imtasi griežtų priemonių suvaldyti šių rūšių introdukciją bei jų išsikūrimą ir pašalinti jau introdukuotas invazines svetimas rūšis<sup>23</sup>. Invazinės svetimos rūšys kasmet Europos Sąjungai pridaro žalos, kurios vertė yra apie 12,5 mlrd. EUR. Nors invazinių svetimų rūšių keliamos problemos daugelyje valstybių narių yra panašios, kovai su invazinėmis svetimomis rūšimis skirta išsami ES politika dar neparengta; kol kas taikomi tik svetimų nevietinių rūšių naudojimą akvakultūros srityje reglamentuojantys teisės aktai. Aptariama strategija užpildytų šią spragą: būtų parengtas specialus ES teisės aktas, kuris galėtų padėti išspręsti įsisenėjusias problemas, be kita ko susijusias su invazinių svetimų rūšių patekimo keliais, ankstyvu invazinių svetimų rūšių aptikimu, atsakomosiomis priemonėmis, plitimo stabdymu ir valdymu.

#### 5 tikslas

*Iki 2020 m. nustatyti ir pagal svarbą surūšiuoti invazines svetimas rūšis ir jų patekimo kelius, prioritetines rūšis kontroliuoti arba išnaikinti, o patekimo kelius valdyti taip, kad būtų užkirstas kelias naujų invazinių svetimų rūšių introdukcijai ir išsikūrimui.*

### **3.5. PASAULIO BIOLOGINĖS ĮVAIROVĖS PROBLEMŲ SPRENDIMAS**

ES pasižadėjo pasiekti Biologinės įvairovės konvencijoje nustatytus tarptautinius 2020 metų biologinės įvairovės srities tikslus. Kad šie tikslai būtų pasiekti, reikia imtis priemonių ne tik ES, bet ir pasaulio mastu, nes ES iš pasaulio biologinės įvairovės gauna daug naudos, tačiau kartu jai tenka dalis atsakomybės už pasaulio biologinės įvairovės nykimą ir jos būklės blogėjimą, kurį visų pirma lemia ES iššaknių netausaus vartojimo įpročiai.

Taikant aptariamą strategiją bus įgyvendinamos tikslinės priemonės, kuriomis bus siekiama sumažinti ES daromą neigiamą poveikį biologinei įvairovei ir kartu plėtoti ekologiškesnę ekonomiką, laikantis ES prioritetų, kurie nustatyti 2012 metais turinčiai įvykti Jungtinių Tautų konferencijai darnaus vystymosi klausimais. Be to, kad ir toliau galėtų pirmuoti tarptautinės biologinės įvairovės politikos įgyvendinimo srityje, ES turės įvykdyti per dešimtąją Biologinės įvairovės konvencijos susitariančiųjų šalių konferenciją prisiimtus su išteklių sutelkimu susijusius konkrečius išpareigojimus ir įgyvendinti Nagojos ABS protokolą.

#### 6 tikslas

*Iki 2020 m. ES padidins savo indėlį į pasaulio biologinės įvairovės nykimo stabdymą.*

<sup>22</sup> 2002 m. Pasaulio darnaus vystymosi klausimams skirtame aukščiausio lygio susitikime ES išpareigojo iki 2015 m. pasiekti didžiausią tausią žvejybą užtikrinantį sužvejotų žuvų kiekį ir įvykdyti naujus 2020 metų žuvininkystės srities tikslus, patvirtintus per dešimtąją Biologinės įvairovės konvencijos susitariančiųjų šalių konferenciją.

<sup>23</sup> IEEP, 2010 m.



### 3.6. KITŲ SRIČIŲ APLINKOS POLITIKOS IR INICIATYVŲ INDĖLIS

Nors aptariama strategija ir yra pagrindinė priemonė, kurią taikydama ES gali kovoti su biologinės įvairovės nykimu ir susitelkti į tas veiklos sritis, kuriose ES turi daugiausia pridėtinės vertės ir svertų, norint pasiekti 2020 metų tikslą, reikės iki galo įgyvendinti šiuo metu galiojančius ES aplinkos srities teisės aktus ir imtis nacionalinio, regioninio ir vietos lygmens priemonių.

Siekti biologinės įvairovės srities tikslų padės kelios jau esamos arba suplanuotos politikos iniciatyvos. Pavyzdžiui, kovoti su klimato kaita – rimta ir vis didėjančia grėsme biologinei įvairovei, pakeisiančia buveines ir ekosistemas – padeda 2009 m. priimtas išsamių ES politikos priemonių rinkinys. Siekiant užkirsti kelią biologinės įvairovės nykimui, labai svarbu pasiekti, kad atmosfera neatšiltų daugiau kaip dviem laipsniais. Iki 2013 m. Komisija ketina paskelbti ES prisitaikymo prie klimato kaitos strategiją.

ES yra priėmusi nemažai teisės aktų, kuriais reikalaujama iki 2015 m. užtikrinti gerą ekologinę vandenų būklę<sup>24</sup>, o iki 2020 m. – gerą ekologinę jūrų ekosistemų būklę<sup>25</sup>, mažinant iš įvairių šaltinių sklaidžiamą taršą, reguliuojant cheminę taršą ir jos poveikį aplinkai. Komisija svarsto, ar verta imtis papildomų kovos su tarša azoto bei fosforo junginiais ir tam tikrais atmosferos teršalais priemonių, o valstybės narės svarsto Komisijos pagrindų direktyvos dėl dirvožemio apsaugos pasiūlymą, be kurio Europos Sąjunga negalės pasiekti biologinės įvairovės srities tikslų. Galiausiai, taikant aptariamą strategiją (įskaitant ES ekologinio pėdsako mažinimo priemones) ir kitas pavyzdinėje iniciatyvoje „Tausiai išteklius naudojanti Europa“ numatytas iniciatyvas, bus sprendžiama ir netiesioginių biologinės įvairovės nykimo veiksnių problema.

## 4. MŪSŲ BENDRAS TURTAS

### 4.1. BIOLOGINĖS ĮVAIROVĖS SRITIES PARYNERYSTĖS

Kad būtų pasiekti ES ir pasauliniai 2020 metų biologinės įvairovės srities tikslai, siekti šių tikslų turi padėti visos suinteresuotosios šalys. Todėl bus gerokai padidintas pagrindinių partnerystės skaičius ir skatinamas jų kūrimas:

- Komisija sukūrė **ES verslo ir biologinės įvairovės platformą**, kurioje savo patirtimi ir informacija apie geriausias taikomas priemones šiuo metu gali pasidalyti šešių skirtingų sektorių (žemės ūkio, kasybos pramonės, finansų, maisto tiekimo, miškų ūkio ir turizmo) įmonės. Komisija toliau vystys platformą, skatins aktyvesnę Europos įmonių (taip pat mažųjų ir vidutinių įmonių) bendradarbiavimą ir stiprins ryšius su nacionalinėmis ir pasaulinėmis iniciatyvomis.
- Komisija kartu su kitais partneriais ir toliau ES lygmeniu informuos apie tyrimo „Ekosistemų ir biologinės įvairovės ekonomika“ rekomendacijas ir jas įgyvendins, taip pat rems besivystančių šalių biologinės įvairovės ir ekosistemų funkcijų vertinimo veiklą.
- Komisija toliau skatins mokslininkus ir kitas **teritorijų planavimo ir žemėnaudos veikloje** dalyvaujančias suinteresuotąsias šalis bendradarbiauti visais lygmenimis

---

<sup>24</sup> Direktyva 2000/60/EB.

<sup>25</sup> Direktyva 2008/56/EB.

įgyvendinant biologinės įvairovės išsaugojimo strategijas; kartu Komisija užtikrins, kad būtų laikomasi Europos teritorinėje darbotvarkėje pateiktų susijusių rekomendacijų.

- Visais įgyvendinimo lygmenimis bus skatinamas aktyvus **pilietinės visuomenės** dalyvavimas. Pavyzdžiui, mokslinės piliečių iniciatyvos yra naudinga aukštos kokybės duomenų rinkimo priemonė, be to, tokios iniciatyvos skatina piliečius dalyvauti biologinės įvairovės išsaugojimo veikloje.
- Komisija ir valstybės narės kartu su **atokiausiais regionais ir užjūrio šalimis ir teritorijomis**, kuriose gyvena daugiau endeminių rūšių nei visame Europos žemyne, įgyvendins iniciatyvą BEST (angl. *Biodiversity and Ecosystem Services in Territories of European Overseas* – Europos užjūrio teritorijų biologinė įvairovė ir ekosistemų funkcijos) ir taip skatins saugoti biologinę įvairovę ir tausiai ją naudoti.
- Be to, ES rems jau dedamas pastangas didinti su biologine įvairove susijusių konvencijų (Biologinės įvairovės konvencijos, Nykstančių laukinės faunos ir floros rūšių tarptautinės prekybos konvencijos, Migruojančių rūšių konvencijos, Ramsaro konvencijos dėl pelkių ir Pasaulio paveldo konvencijos) **sinergiją**, gerinti su šių konvencijų įgyvendinimu susijusį bendradarbiavimą ir nustatyti bendrus prioritetus. Be to, ES, siekdama abipusės naudos, skatins aktyviau bendradarbiauti įgyvendinant Biologinės įvairovės konvenciją, kovos su klimato kaita ir dykumėjimu konvencijas.
- ES stiprins dialogą ir bendradarbiavimą su **pagrindiniais partneriais**, visų pirma šalimis kandidatėmis ir galimomis kandidatėmis – bus siekiama, kad jos parengtų 2020 metų biologinės įvairovės srities tikslų įgyvendinimo politiką arba pakeistų savo politiką taip, kad šie tikslai būtų pasiekti. Šalys kandidatės ir galimos kandidatės raginamos padėti įgyvendinti strategiją ir pradėti rengti politiką, skirtą ES ir pasauliniams 2020 metų biologinės įvairovės srities tikslams įgyvendinti, arba pakeisti savo politiką taip, kad šie tikslai būtų pasiekti.

Tokios partnerystės padeda geriau informuoti apie biologinę įvairovę, atsižvelgiant į tai, kad žinių apie biologinę įvairovę Europos Sąjungoje trūksta<sup>26</sup>. Po 2010 metų Komisijos kampanijos „Biologinė įvairovė – mūsų bendras turtas“ bus surengta speciali kampanija, skirta tinklui *Natura 2000*.

#### **4.2. BIOLOGINEI ĮVAIROVEI IR EKOSISTEMŲ FUNKCIJOMS REIKALINGŲ IŠTEKLIŲ SUTELKIMAS**

Tai, ar pavyks pasiekti aptariamą strategijos tikslus ir užtikrinti, kad ES įvykdytų priimtus pasaulinio masto biologinės įvairovės srities išipareigojimus, priklausys nuo turimų lėšų ir veiksmingo jų naudojimo. Dabartiniu programavimo laikotarpiu ir neužbėgdamos už akių derybų dėl kitos daugiametės finansinės programos rezultatams, Komisija ir valstybės narės sieks:

- *Užtikrinti, kad esamos biologinei įvairovei skirtos lėšos būtų geriau naudojamos ir skirstomos*. Dabartiniu programavimo laikotarpiu 105 mlrd. EUR sanglaudos politikos lėšų numatyta panaudoti su aplinka ir klimatu susijusiai veiklai, įskaitant biologinės įvairovės ir

---

<sup>26</sup> [http://ec.europa.eu/public\\_opinion/flash/fl\\_290\\_en.pdf](http://ec.europa.eu/public_opinion/flash/fl_290_en.pdf).

gamtos apsauga<sup>27</sup>. Tačiau, siekiant užtikrinti optimalų turimų lėšų naudojimą, veikti reikia koordinuotai<sup>28</sup>.

- *Racionaliau naudoti turimus išteklius ir kuo labiau padidinti įvairių finansavimo (įskaitant žemės ūkio ir kaimo plėtros, žuvininkystės, regioninės politikos ir kovos su klimato kaita finansavimo) šaltinių teikiamą naudą.* Investicijos į biologinę įvairovę gali būti įvairiškai naudingos, be to, tai rentabili kovos su klimato kaita priemonė. Reikėtų numatyti įtraukti biologinės įvairovės srities tikslus į Komisijos svarstomą bendrąją strateginę sistemą, siekiant nustatyti pagal penkias kaimo, regioninės, socialinės ir žuvininkystės politikos finansavimo priemones skiriamo finansavimo prioritetus.

- *Įvairinti ir didinti įvairių šaltinių finansavimą.* Komisija ir valstybės narės skatins naujų finansavimo priemonių, įskaitant rinka grindžiamas priemones, kūrimą ir naudojimą. Taikant mokėjimų už ekosistemų funkcijas sistemas turėtų būti atlyginama už viešąsias ir privačiąsias gėrybes, gautas iš žemės ūkio, miškų ir jūrų ekosistemų. Bus sukurta priemonių, kurios paskatintų privatųjį sektorių investuoti į žaliąją infrastruktūrą, be to, bus išanalizuota galimybė taikyti biologinės įvairovės kompensavimą kaip priemonę išvengti grynojo biologinės įvairovės praradimo. Komisija ir Europos investicijų bankas svarsto biologinės įvairovės nykimo problemoms spręsti skirtų naujoviškų finansavimo priemonių, įskaitant viešojo ir privačiojo sektorių partnerystes ir galimybę sukurti biologinės įvairovės finansavimo priemonę, taikymo mastą.

Du finansavimo poreikiai yra prioritetiniai. Pirmasis susijęs su lėšomis, kurių reikia baigti kurti tinklą *Natura 2000*; šiuo atveju valstybės narės skiriamas lėšas turi papildyti ES lėšos<sup>29</sup> (apskaičiuota bendra metinė suma – apie 5,8 mlrd. EUR). Šiuo tikslu valstybės narės gali tekti parengti daugiamečius tinklo *Natura 2000* finansavimo planus, atitinkančius Buveinių direktyvoje reikalaujamas prioritetinių veiksmų programas.

Antrasis poreikis susijęs su įsipareigojimu, prisiimtu per dešimtąją Biologinės įvairovės konvencijos susitariančiųjų šalių konferenciją, – gerokai padidinti finansavimą iš visų šaltinių, kad būtų veiksmingai įgyvendinti Nagojos konferencijos sprendimai. Aptariant finansavimo tikslus per vienuoliktąją Biologinės įvairovės konvencijos susitariančiųjų šalių konferenciją reikėtų atkreipti dėmesį į būtinybę didinti viešąjį finansavimą ir naujoviškų finansavimo priemonių galimybes. Finansiniai srautai (nuosavosios lėšos ir naujoviškų šaltinių lėšos), kurių reikia nustatytiems poreikiams patenkinti, turėtų būti nurodyti nacionalinėse biologinės įvairovės išsaugojimo strategijose ir veiksmų planuose.

Šie įsipareigojimai galėtų būti įgyvendinti tiesiogiai – taikant specialų papildomą biologinės įvairovės finansavimą, ir netiesiogiai – užtikrinant sinergiją su kitais susijusiais finansavimo šaltiniais, pavyzdžiui, kovos su klimato kaita finansavimu (pavyzdžiui, apyvartinių taršos leidimų pajamos, REDD+) ir kitais naujoviškais finansavimo šaltiniais, pavyzdžiui lėšos, gautos taikant Nagojos ABS protokolą. Biologinei įvairovei taip pat bus naudinga žalingų

---

<sup>27</sup> COM(2011) 17.

<sup>28</sup> COM(2010) 110. Iki 2009 m. rugsėjo pabaigos biologinei įvairovei skirtos lėšos buvo naudojamos prasčiau nei kitoms išlaidų kategorijoms priskirtos lėšos. Tuo metu tiesiogiai su biologine įvairove susijusių dviejų kategorijų („biologinės įvairovės ir gamtos apsaugos skatinimas“ ir „gamtos turtų puoselėjimas“) lėšų naudojimo rodiklis buvo atitinkamai 18,1 % ir 22 %, palyginti su 27,1 % visų sanglaudos politikos lėšų naudojimo vidurkiu. Valstybės narės turi pateikti atnaujintus duomenis iki 2011 m. birželio mėn. pabaigos, taigi su konsoliduotais duomenimis bus galima susipažinti vasarą.

<sup>29</sup> Kaip reikalaujama Buveinių direktyvos 8 straipsnyje.

subsidijų skyrimo pertvarka, laikantis 2020 metų strategijos ir pasaulinio biologinės įvairovės konvencijos tikslo.

#### **4.3. ES BENDRO TIKSLŲ ĮGYVENDINIMO STRATEGIJA**

Bendrų ES ir Biologinės įvairovės konvencijoje nustatytų tikslų turi būti siekiama derinant subnacionalinius, nacionalinius, ES veiksmus. Todėl, siekiant užtikrinti tikslų (įskaitant tikslus, kurių siekiama taikant į šią strategiją neįtrauktas politines priemones) įgyvendinimo pažangos stebėseną ir ES bei valstybių narių veiksmų darną, reikės glaudaus koordinavimo. Šiuo tikslu Komisija kartu su valstybėmis narėmis kurs bendrą tikslų įgyvendinimo sistemą. Remdamasi gerąja patirtimi, į šį darbą ji įtrauks ir kitus pagrindinius subjektus, sektorius bei institucijas ir, kad užtikrintų įgyvendinimo sėkmę, nustatys kiekvieno vaidmenį ir pareigas.

Komisija remis ir papildys valstybių narių veiklą: užtikrins aplinkos srities teisės aktų įgyvendinimą, politikos spragoms užpildyti siūlys naujas iniciatyvas, teks gaires, finansavimą, skatins vykdyti mokslinius tyrimus ir keistis gerąja patirtimi.

#### **5. VĖLESNĖS PRIEMONĖS**

Aptariama strategija – tai veiksmų programa, kuri turi padėti ES pasiekti 2020 metų biologinės įvairovės srities tikslą ir nukreipti ES tinkama linkme, kad būtų įgyvendinta 2050 metų vizija. 2014 m. pradžioje bus atliktas tarpinis šios strategijos įgyvendinimo vertinimas, kad tokio vertinimo rezultatus būtų galima panaudoti pagal Biologinės įvairovės konvenciją rengiant penktąją ES nacionalinę ataskaitą. Gavus naujos informacijos ir padarius strategijoje nustatytų tikslų įgyvendinimo pažangą, tikslai ir priemonės bus vertinami iš naujo.

Kadangi daugelis šiandien taikomų priemonių, skirtų biologinei įvairovei apsaugoti ir mūsų gamtos turtų būklei pagerinti, konkrečių rezultatų duos negreitai, pradėti įgyvendinti šią strategiją reikia jau dabar, kad ES galėtų pasiekti savo 2020 metų pagrindinį tikslą.

Komisija ragina Europos Pralamentą ir Tarybą patvirtinti priede nurodytus tikslus ir veiksmus.

## **PRIEDAS**

### **1 TIKSLAS. IKI GALO ĮGYVENDINTI PAUKŠČIŲ IR BUVEINIŲ DIREKTYVAS**

*Sustabdyti visų rūšių ir buveinių, kurioms taikomi ES gamtos srities teisės aktai, būklės blogėjimą ir pasiekti pastebimą ir išmatuojamą jų būklės pagerėjimą, kad, palyginti su dabartiniais vertinimais, iki 2020 m.: i) 100 % daugiau buveinių ir 50 % daugiau rūšių, įvertintų pagal Buveinių direktyvą, būtų geresnės apsaugos būklės; ir ii) 50 % daugiau rūšių, įvertintų pagal Paukščių direktyvą, būtų stabilios arba geresnės būklės.*

#### **1 veiksmas. Baigti kurti tinklą *Natura 2000* ir užtikrinti, kad jis būtų valdomas tinkamai**

- 1a) Valstybės narės ir Komisija užtikrins, kad iki 2012 m. iš esmės būtų baigtas kurti tinklas *Natura 2000* (taip pat ir jūrose).
- 1b) Valstybės narės ir Komisija į pagrindines žemėnaudos ir vandens naudojimo politikos kryptis įtrauks rūšių ir buveinių apsaugos ir valdymo reikalavimus, kurie bus taikomi ir *Natura 2000* teritorijose, ir už jų ribų.
- 1c) Valstybės narės užtikrins, kad visoms *Natura 2000* teritorijoms būtų laiku parengti ir įgyvendinti valdymo planai arba lygiavertės priemonės, kuriuose numatytos biologinės įvairovės išsaugojimo ir atkūrimo priemonės.
- 1d) Komisija kartu su valstybėmis narėmis iki 2012 m. sukurs keitimosi patirtimi, informacija apie geriausias taikomas priemones ir tarpvalstybinio bendradarbiavimo *Natura 2000* valdymo srityje priemonę, skirtą Buveinių direktyvoje nurodytiems biogeografiniams regionams.

#### **2 veiksmas. Užtikrinti tinkamą *Natura 2000* teritorijų finansavimą**

- 2) Pagal kitą daugiametę finansavimo programą Komisija ir valstybės narės tinklui *Natura 2000* skirs reikiamas lėšas ir taikys reikiamas paskatas (įskaitant ES finansavimo priemonių lėšas). Savo nuomonę apie tinklo *Natura 2000* finansavimą pagal kitą daugiametę finansavimo programą Komisija pateiks 2011 m.

#### **3 veiksmas. Geriau informuoti suinteresuotąsias šalis, didinti jų vaidmenį ir užtikrinti geresnę teisės aktų įgyvendinimo kontrolę**

- 3a) Iki 2013 m. Komisija kartu su valstybėmis narėmis parengs ir pradės įgyvendinti plačią informavimo apie tinklą *Natura 2000* kampaniją.
- 3b) Komisija ir valstybės narės stiprins bendradarbiavimą su pagrindinių sektorių atstovais, taip pat toliau rengs gaires, kad padėtų jiems geriau suprasti ES gamtos teisės aktuose nustatytus reikalavimus ir tų teisės aktų vertę skatinant ekonomikos plėtrą.
- 3c) Komisija ir valstybės narės palengvins gamtos srities direktyvų įgyvendinimo kontrolę: teisėjams ir prokurorams bus rengiamos specialios su tinklu *Natura 2000* susijusio mokymo programos ir stiprinami geresnės atitikties užtikrinimo gebėjimai.

#### **4 veiksmas. Pagerinti ir supaprastinti stebėseną ir ataskaitų teikimą**

- 4a) Iki 2012 m. Komisija kartu su valstybėmis narėmis parengs naują ES ataskaitų apie paukščius teikimo sistemą, toliau plėtos Buveinių direktyvos 17 straipsnyje numatytą ataskaitų teikimo sistemą ir gerins tinklo *Natura 2000* duomenų perdavimą, prieinamumą ir aktualumą.

- 4b) Kad pagerintų duomenų prieinamumą ir palengvintų naudojimąsi šiais duomenimis, iki 2012 m. Komisija sukurs specialią informacinių ir komunikacinių technologijų priemonę, kuri bus įtraukta į Europos biologinės įvairovės informacinę sistemą.

## **2 TIKSLAS. IŠLAIKYTI ESAMĄ EKOSISTEMŲ IR JŲ FUNKCIJŲ BŪKLĘ IR JĄ PAGERINTI**

*Iki 2020 m., įdiegus žaliają infrastruktūrą ir atkūrus bent 15 % nualintų ekosistemų, esama ekosistemų ir jų funkcijų būklė bus išlaikyta ir pagerinta.*

### **5 veiksmas. Pagerinti Europos Sąjungoje žinias apie ekosistemas ir jų funkcijas**

- 5) Padedamos Komisijos valstybės narės iki 2014 m. sudarys jų nacionalinėje teritorijoje esančių ekosistemų ir jų funkcijų žemėlapius, nustatys tokių funkcijų ekonominę vertę ir skatins iki 2020 m. ES ir nacionaliniu lygmeniu šias vertes įtraukti į apskaitos ir ataskaitų teikimo sistemas.

### **6 veiksmas. Nustatyti biologinės įvairovės atkūrimo prioritetus ir skatinti naudoti žaliąją infrastruktūrą**

- 6a) Kad subnacionaliniu, nacionaliniu ir ES lygmenimis nustatytų ekosistemų atkūrimo prioritetus, iki 2014 m. Komisijos padedamos valstybės narės parengs strategiją.
- 6b) Kad paskatintų ES miestuose ir kaimo vietovėse diegti žaliąją infrastruktūrą, iki 2012 m. Komisija parengs žaliosios infrastruktūros diegimo strategiją. Šiuo tikslu bus naudojamos ir priemonės, skatinančios išankstines investicijas į žaliosios infrastruktūros diegimo projektus ir ekosistemų funkcijų išlaikymą, pavyzdžiui, bus geriau naudojamas ES finansavimas ir viešojo bei privačiojo sektoriaus partnerystės.

### **7 veiksmas. Užtikrinti, kad būtų išvengta grynojo biologinės įvairovės ir ekosistemų funkcijų praradimo**

- 7a) Iki 2014 m., bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis, Komisija parengs ES finansuojamų projektų, planų ir programų poveikio biologinei įvairovei vertinimo metodiką.
- 7b) Komisija ir toliau dės pastangas, kad iki 2015 m. pasiūlytų iniciatyvą, kurios tikslas – užtikrinti, kad būtų išvengta grynojo ekosistemų ir jų funkcijų praradimo (pavyzdžiui, taikant kompensavimo priemones).

## **3 tikslas. DIDINTI ŽEMĖS ŪKIO IR ŽUVININKYSTĖS INDĖLĮ Į ESAMOS BIOLOGINĖS ĮVAIROVĖS BŪKLĖS IŠLAIKYMĄ IR TOS BŪKLĖS GERINIMĄ**

*3A) Žemės ūkis. Siekiant išsaugoti biologinę įvairovę ir pasiekti išmatuojamą rūšių ir buveinių, kurios yra priklausomos nuo žemės ūkio arba kurioms jis daro poveikį, apsaugos būklės ir ekosistemų funkcijų teikimo pagerėjimą(\*), palyginti su 2010 metų ES pamatiniais rodikliais, ir taip užtikrinti tvaresnį valdymą, iki 2020 m. kuo labiau padidinti žemės ūkio reikmėms skirtus ganyklų, ariamosios žemės ir daugiamečiais pasėliais apsėtus plotus, kuriems pagal bendrąją žemės ūkio politiką taikomos su biologine įvairove susijusios priemonės.*

*B) Miškai. Kad būtų pasiektas išmatuojamas rūšių ir buveinių, kurios yra priklausomos nuo miškų ūkio arba kurioms jis daro poveikį, apsaugos būklės ir susijusių ekosistemų funkcijų teikimo pagerėjimas(\*), palyginti su 2010 metų ES pamatiniais rodikliais, iki 2020 m. užtikrinti, kad visiems valstybei priklausantiems miškams ir tam tikrą dydį\*\* (kurį savo kaimo plėtros programose turi nustatyti valstybės narės arba regionai) viršijančioms miško valdoms,*

*finansuojamoms pagal ES kaimo plėtros politiką, būtų taikomi tvarios miškotvarkos strategija<sup>30</sup> atitinkantys miškotvarkos planai arba lygiavertės priemonės.*

(\*) Vertinant abiejų tikslų įgyvendinimo pažangą, pagerėjimas turi būti vertinamas atsižvelgiant į 1 tikslu nustatytus kiekybinius ES svarbos rūšių ir buveinių apsaugos būklės gerėjimo rodiklius ir į 2 tikslu nustatytus kiekybinius nualintų ekosistemų atkūrimo rodiklius.

(\*\*) Mažoms miško valdoms valstybės narės gali numatyti papildomas priemones, kuriomis būtų skatinama taikyti tvarios miškotvarkos strategiją atitinkančius miškotvarkos planus arba lygiavertes priemones.

### **8 veiksmas. Didinti tiesioginius mokėjimus už aplinkos viešąsias gėrybes pagal ES bendrąją žemės ūkio politiką**

- 8a) Komisija pasiūlys, kad pagal bendrąją žemės ūkio politiką tiesioginės išmokos būtų skiriamos už aplinkos viešąsias gėrybes, kurios nėra privalomos pagal kompleksinio paramos susiejimo taisykles (pavyzdžiui, daugiametės ganyklos, žalioji danga, ekologinis žemės atidėjimas, tinklas *Natura 2000*).
- 8b) Komisija pasiūlys patobulinti ir supaprastinti GAAB (geros agrarinės ir aplinkosauginės būklės) kompleksinio paramos susiejimo standartus ir, siekdama pagerinti vandens ekosistemų būklę kaimo vietovėse, apsvartys, ar, įgyvendinus Vandens pagrindų direktyvą ir nustačius ūkininkams veiklos įpareigojimus, šią direktyvą būtų galima įtraukti į kompleksinio paramos susiejimo taisyklių taikymo sritį.

### **9 veiksmas. Užtikrinti, kad vykdant kaimo plėtrą būtų daugiau dėmesio skiriama biologinės įvairovės išsaugojimui**

- 9a) Komisija ir valstybės narės įtrauks kiekybinius biologinės įvairovės išsaugojimo tikslus į kaimo plėtros strategijas ir programas, pritaikydamos veiksmus regioniniams ir vietos poreikiams.
- 9b) Komisija ir valstybės narės sukurs kraštovaizdžio ypatumų vientisumui užtikrinti ir genetiniams ištekliams apsaugoti skirtas ūkininkų ir miškininkų bendradarbiavimo priemones ir kitas biologinei įvairovei apsaugoti skirtas bendradarbiavimo priemones.

### **10 veiksmas. Išsaugoti Europos žemės ūkio genetinę įvairovę**

- 10) Kad padėtų išsaugoti žemės ūkio genetinę įvairovę ir ištirtų galimybes parengti genetinės įvairovės išsaugojimo strategiją, Komisija ir valstybės narės skatins taikyti agrarinės aplinkosaugos priemones.

### **11 veiksmas. Skatinti miškų valdytojus saugoti miškų biologinę įvairovę ir gerinti jos būklę**

- 11a) Valstybės narės ir Komisija skatins taikyti miškotvarkos planus<sup>31</sup>, be kita ko naudodamos kaimo plėtros priemones<sup>32</sup> ir LIFE+ programą.

<sup>30</sup> Kaip apibrėžta SEC(2006) 748.

<sup>31</sup> Pagal tvarios miškotvarkos strategiją reikalaujama plačiau taikyti miškotvarkos planus arba lygiavertes priemones. 23 valstybės narės jau daugiau kaip 60% savo miškais apšodintų plotų taiko tokius planus.

<sup>32</sup> Kaip nustatyta Tarybos reglamente (EB) Nr. 1698/2005.

- 11b) Valstybės narės ir Komisija skatins taikyti naujoviškas daugiavfunkčių miškų teikiamų ekosistemų funkcijų išlaikymo ir atkūrimo finansavimo priemones (pavyzdžiui, mokėjimus už ekosistemų funkcijas).

## **12 veiksmas. Įtraukti biologinės įvairovės išsaugojimo priemones į miškotvarkos planus**

- 12) Valstybės narės užtikrins, kad į miškotvarkos planus arba lygiavertes priemones būtų įtraukta kuo daugiau šių priemonių:
- palaikyti optimalų sausuolių kiekį, atsižvelgiant į regionų skirtumus, pavyzdžiui, gaisro riziką arba galimus vabzdžių antplūdžius;
  - išsaugoti laukinės gamtos plotus;
  - pagal miškų gaisrų prevencijos schemas taikyti ekosistemomis grindžiamas miškų atsparumo gaisrams didinimo priemones, kurios dera su Europos miškų gaisrų informacijos sistemos taikymo veikla;
  - tinklo *Natura 2000* miško vietovėms parengti specialias priemones;
  - užtikrinti, kad miškai būtų įveisiami pagal Europos darbinio lygmens tvarios miškotvarkos gaires<sup>33</sup> (visų pirma, kiek tai būtina rūšių įvairovei užtikrinti) ir atsižvelgiant į prisitaikymo prie klimato kaitos poreikius.

### **4 TIKSLAS. UŽTIKRINTI TAUSŲ ŽUVININKYSTĖS IŠTEKLIŲ NAUDOJIMĄ**

*Iki 2015 m. pasiekti didžiausią tausią žvejybą užtikrinantį sužvegotų žuvų kiekį. Kad iki 2020 m. būtų užtikrinta gera aplinkos būklė, kaip reikalaujama Jūrų strategijos pagrindų direktyvoje, užtikrinti sveikiems ištekliams būdingą pasiskirstymą pagal amžių ir dydį, taikant tokį žuvininkystės valdymą, kad kitiems ištekliams, rūšims ir ekosistemoms nebūtų daromas didelis neigiamas poveikis.*

## **13 veiksmas. Patobulinti žvejojamų išteklių valdymą**

- 13a) Komisija ir valstybės narės palaikys tokį žuvų išteklių kiekį ir atkurs tokį jų kiekį, kad visuose plotuose, kuriuose žvejoja ES žvejybos laivai (įskaitant plotus, kuriuose žvejybą reglamentuoja regioninės žuvininkystės valdymo organizacijos), ir trečiųjų šalių, su kuriomis ES yra sudariusi žuvininkystės partnerystės susitarimus, vandenyse būtų pasiektas didžiausias tausią žvejybą užtikrinantis sužvegotų žuvų kiekis.
- 13b) Komisija ir valstybės narės pagal bendrąją žuvininkystės politiką parengs ir įgyvendins ilgalaikius valdymo planus ir didžiausio tausią žvejybą užtikrinančio sužvegotų žuvų kiekio užtikrinimo principu pagrįstas žuvų sužvejojimo kontrolės taisykles. Šie planai turėtų būti parengti taip, kad atitiktų konkrečius tikslus su nustatytais įgyvendinimo terminais ir būtų grindžiami mokslinėmis rekomendacijomis bei tvarumo principais.
- 13c) Komisija ir valstybės narės gerokai intensyviau rinks duomenis, reikalingus norint pasiekti didžiausią tausią žvejybą užtikrinantį sužvegotų žuvų kiekį. Pasiekus šį tikslą, bus prašoma pateikti mokslinių rekomendacijų, kad iki 2020 m. į didžiausio tausią žvejybą užtikrinančio sužvegotų žuvų kiekio apibrėžtį būtų įtraukti ekologiniai veiksniai.

<sup>33</sup> <http://www.foresteurope.org/>.



#### **14 veiksmas. Nebedaryti neigiamo poveikio žuvų ištekliams, rūšims, buveinėms ir ekosistemoms**

- 14a) ES parengs priemones, kurias taikant, laikantis ES teisės aktų ir tarptautinių įpareigojimų, bus siekiama palaipsniui užkirsti kelią žuvų išmetimui į jūrą, išvengti nepageidaujamų rūšių žuvų priegaudos ir išsaugoti pažeidžiamas jūrų ekosistemas.
- 14b) Komisija ir valstybės narės padės įgyvendinti Jūrų strategijos pagrindų direktyvą ir šiuo tikslu be kitų priemonių taikys finansines paskatas, numatytas būsimose žuvininkystės ir jūrų politikos finansavimo priemonėse, skirtose saugomoms jūrų teritorijoms (įskaitant *Natura 2000* teritorijas ir tarptautiniais arba regioniniais susitarimais įsteigtas teritorijas). Taip finansuojama galėtų būti tokia veikla: jūrų ekosistemų atkūrimas, žvejybos pritaikymas ir žuvininkystės sektoriaus skatinimas vykdyti kitokią veiklą (pavyzdžiui, verstis ekologiniu turizmu), jūrų biologinės įvairovės stebėseną ir valdymą, kova su jūrų tarša šiukšlėmis.

#### **5 TIKSLAS. KOVA SU INVAZINĖMIS SVETIMOMIS RŪŠIMIS**

*Iki 2020 m. nustatyti ir pagal svarbą surūšiuoti invazines svetimias rūšis ir jų patekimo kelius, prioritetines rūšis kontroliuoti arba išnaikinti, o patekimo kelius valdyti taip, kad būtų užkirstas kelias naujų invazinių svetimų rūšių introdukcijai ir įsikūrimui.*

#### **15 veiksmas. Didinti augalų ir gyvūnų sveikatos reglamentavimą**

- 15) Iki 2012 m. Komisija įtrauks papildomas biologinės įvairovės problemas į augalų ir gyvūnų sveikatos taisykles.

#### **16 veiksmas. Sukurti specialią invazinėms svetimoms rūšims skirtą priemonę**

- 16) Kad užpildytų kovos su invazinėmis svetimomis rūšimis politikos spragą, iki 2012 m. Komisija parengs specialią teisinę priemonę.

#### **6 TIKSLAS. PADĖTI SUSTABDYTI PASAULIO BIOLOGINĖS ĮVAIROVĖS NYKIMĄ**

*Iki 2020 m. ES padidins savo indėlį į pasaulio biologinės įvairovės nykimo stabdymą.*

#### **17 veiksmas. Susilpninti netiesioginius biologinės įvairovės nykimo veiksnius**

- 17a) Pagal pavyzdinę ES tausaus išteklių naudojimo iniciatyvą ES imsis priemonių (kurios gali apimti paklausos ir (arba) pasiūlos priemones), kad sumažintų ES vartojimo įpročių poveikį biologinei įvairovei, visų pirma priemonių, susijusių su ištekliais, kurie daro didelį neigiamą poveikį biologinei įvairovei.
- 17b) Komisija didins prekybos politikos indėlį į biologinės įvairovės išsaugojimą ir spręs galimo neigiamo prekybos poveikio problemą: sistemingai įtrauks biologinės įvairovės išsaugojimo klausimą į prekybos derybas ir dialogą su trečiosiomis šalimis, taikydama *ex-ante* prekybos poveikio darniam vystymuisi vertinimus ir *ex-post* vertinimus, nustatys ir įvertins galimą prekybos liberalizavimo ir investicijų poveikį biologinei įvairovei. Be to, į visus naujus prekybos susitarimus Komisija sieks įtraukti darnaus vystymosi klausimams skirtą skyrių, kuriame bus svarbių su aplinka ir su biologinės įvairovės srities tikslais susijusių prekybos nuostatų.
- 17c) Komisija kartu su valstybėmis narėmis ir pagrindinėmis suinteresuotosiomis šalimis dės pastangas, kad sukurtų biologinės įvairovės išsaugojimui tinkamas sąlygas rinkoje (be kita ko bus imtasi priemonių pertvarkyti, pamažu panaikinti žalingas ES

ir valstybių narių subsidijas) ir suteiktų teigiamų paskatų saugoti biologinę įvairovę ir ją naudoti tausiai.

### **18 veiksmas. Sutelkti papildomus išteklius, kad būtų išsaugota pasaulio biologinė įvairovė**

- 18a) Komisija ir valstybės narės tinkamai prisidės prie pasaulio mastu dedamų pastangų gerokai padidinti pasaulio biologinei įvairovei išsaugoti skirtus išteklius, t. y. prie tarptautinio proceso, kurio tikslas įvertinti biologinės įvairovės finansavimo poreikius ir nustatyti išteklių sutelkimo biologinei įvairovei išsaugoti tikslus per vienuoliktąją Biologinės įvairovės konvencijos susitariančiųjų šalių konferenciją, kuri įvyks 2012 m.<sup>34</sup>
- 18b) Komisija padidins pasaulio biologinei įvairovei išsaugoti skiriamo ES finansavimo veiksmingumą: ji, be kita ko, remis gamtinio turto vertinimus paramą gaunančiose šalyse, nacionalinių biologinės įvairovės strategijų ir veiksmų planų kūrimą ir (arba) atnaujinimą, taip pat gerins biologinės įvairovės išsaugojimui skirtos pagalbos teikimo ir biologinės įvairovės išsaugojimo projektų įgyvendinimo koordinavimą ES viduje ir su pagrindiniais ne ES donorais.

### **19 veiksmas. Biologinei įvairovei palankus ES vystomasis bendradarbiavimas**

- 19) Komisija toliau sistemingai peržiūrės savo vystomojo bendradarbiavimo veiksmus, kad kuo labiau sumažintų neigiamą poveikį biologinei įvairovei, o veiksams, kurie gali padaryti didelį poveikį biologinei įvairovei, taikys strateginius aplinkos vertinimus ir (arba) poveikio aplinkai vertinimus.

### **20 veiksmas. Reguluoti galimybes naudotis genetiniais ištekliais ir sąžiningą bei teisingą pasidalijimą nauda, gaunama juos naudojant**

- 20) Komisija pasiūlys teisės aktų, kuriais Europos Sąjungoje bus įgyvendintas Nagojos protokolas dėl galimybės naudotis genetiniais ištekliais ir sąžiningo bei teisingo pasidalijimo nauda, gaunama juos naudojant, kad ES galėtų ratifikuoti protokolą kuo greičiau ir ne vėliau kaip iki 2015 m., kaip siekiama pasaulinio masto tikslu.

---

<sup>34</sup> Kaip nustatyta dešimtosios Biologinės įvairovės konvencijos susitariančiųjų šalių konferencijos Sprendime X/3.